

ข้อพิจารณาตามกฎหมายเกี่ยวกับระบบการควบคุมการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง
เปรียบเทียบกลไกตามกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นกับร่างพระราชบัญญัติการควบคุมสินค้า
ที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. ....*

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙ อนุมัติหลักการ
ร่างพระราชบัญญัติการค้าสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. ....
ที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ โดยมีสาระสำคัญเป็นการกำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยการค้าสินค้า
ที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง อันเป็นการกำหนดกลไกในการควบคุม
สินค้านี้ดังกล่าวก่อนเพื่อที่จะสามารถปฏิบัติตามพันธกรณีที่ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิก
องค์การสหประชาชาติมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ
ตามที่กำหนดในข้อ ๒๕ ของกฎบัตรสหประชาชาติ

ข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการ
การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงประกอบด้วยข้อมติที่เกี่ยวข้องหลายข้อมติ ได้แก่
ข้อมติฯ ๑๕๔๐ (๒๐๐๔) ข้อมติฯ ๑๖๗๓ (๒๐๐๖) ข้อมติฯ ๑๘๑๐ (๒๐๐๘) ข้อมติฯ ๑๙๗๗ (๒๐๑๑)
และข้อมติฯ ๒๐๕๕ (๒๐๑๒)^๑ มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดให้ประเทศต่าง ๆ ต้องมีมาตรการ
ภายในประเทศในการป้องกันการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ตลอดจนสินค้าทั่วไป
ที่เกี่ยวข้องที่สามารถนำไปใช้ออกแบบ พัฒนา หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งอาวุธ
ที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตมนุษย์ สัตว์ หรือพืชในวงกว้าง
หรือต่อสิ่งแวดล้อมอย่างร้ายแรง ตลอดจนสินค้าทั่วไปที่สามารถนำไปประกอบ พัฒนา เสริมสร้าง
และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

สำหรับกลไกการควบคุมการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง
ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ได้พิจารณาแนวคิดและมาตรการในการควบคุมโดยเปรียบเทียบกับ
กลไกตามกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกลไก
และมาตรการควบคุมสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง จึงขอสรุป
ข้อพิจารณาตามกฎหมายเกี่ยวกับระบบการควบคุมการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงของ
ประเทศญี่ปุ่นเปรียบเทียบกับบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติฯ ดังนี้

๑. ขอบเขตการควบคุมการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

พระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าและการแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศ หรือ “Foreign
Exchange and Foreign Trade Act” (Act No. 228 of 1949, as amended, the “FEFTA”)
เป็นกฎหมายฉบับสำคัญของประเทศญี่ปุ่นที่ใช้ในการกำหนดมาตรการควบคุมการค้า การนำเข้าส่งออก

*นางสาวสิริกาญจน์ สุวรรณจริตกุล นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ ฝ่ายกฎหมาย
การค้าระหว่างประเทศ

^๑ <https://www.un.org/press/en/2012/sc10692.doc.htm>

สินค้า บริการ และเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นสิ่งจับต้องได้หรือจับต้องไม่ได้ โดยขอบเขตของกฎหมายนี้ รวมถึงการควบคุมการนำเข้า การถ่ายลำ การผ่านแดน การส่งกลับ ตลอดจนการกำหนดมาตรการใด ๆ ในลักษณะที่เป็น catch-all controls เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ประเทศญี่ปุ่น จึงนำบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ที่ให้อำนาจในการควบคุมการส่งออกสินค้า มาใช้ในการควบคุม การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง^๒ โดยจำแนกเป็นการควบคุม “สินค้า”^๓ ซึ่งรวมถึง อาวุธทั่วไปและอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ตลอดจนอุปกรณ์และส่วนประกอบที่ทำให้อาวุธดังกล่าว สามารถนำไปใช้ได้ กับการควบคุมการดำเนินธุรกรรมทาง “เทคโนโลยี”^๔

ข้อพิจารณา เมื่อพิจารณาขอบเขตการควบคุมตามกฎหมายญี่ปุ่น เห็นว่า เป็นการ ดำเนินการเพื่อควบคุมการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงตามข้อมติคณะมนตรี ความมั่นคงแห่งสหประชาชาติแล้ว^๕ ซึ่งในส่วนของประเทศไทย ร่างพระราชบัญญัติการควบคุมสินค้า ที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. ....^๖ ได้กำหนดขอบเขตการควบคุม ในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ ครอบคลุมทั้งอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง อาวุธทั่วไป และสินค้าทั่วไป ที่อาจมีการนำไปใช้เพื่อพัฒนาหรือสนับสนุนให้ได้มาซึ่งอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ทั้งที่สามารถ จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ และรวมถึงเทคโนโลยีและซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้องด้วย

๒. มาตรการหลักในการควบคุม

ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าและการแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศ (FEFTA) กำหนดมาตรการที่ใช้สำหรับการควบคุมสินค้าและเทคโนโลยีในลักษณะเดียวกัน คือ การขออนุญาต สำหรับกลไกการควบคุมจะควบคุมจากบัญชีควบคุมสินค้า (control list) และบัญชีผู้ใช้สุดท้าย (end-user list) เป็นหลัก ทั้งนี้ ในการพิจารณาอนุญาตจะใช้มาตรการครอบคลุม (catch-all control) มาพิจารณาประกอบด้วย กล่าวคือ การพิจารณาว่าผู้ที่จะเข้าถึงสินค้านั้นมีความเกี่ยวข้องกับบุคคล หรือนิติบุคคลที่ให้การสนับสนุนหรือส่งเสริมให้มีการพัฒนา ผลิต หรือใช้อาวุธทำลายล้างสูงหรือไม่ โดยอาจพิจารณาได้จากประกาศรายชื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องฯ (end-user list) และการพิจารณา การใช้ประโยชน์ในสินค้านั้นว่าจะมีผลเป็นการสนับสนุนหรือส่งเสริมให้มีการพัฒนา ผลิต หรือใช้อาวุธ ทำลายล้างสูงหรือไม่ โดยอาจพิจารณาได้จากมาตรการตามข้อมติขององค์การสหประชาชาติ ที่มีข้อมติกำหนดห้ามส่งออกอาวุธไปยังประเทศที่กำหนดประกอบด้วย ทั้งนี้ โดยกำหนดให้ผู้ส่งออก เป็นผู้มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบความถูกต้องของข้อมูลเกี่ยวกับการขอรับใบอนุญาตดังกล่าว

^๒ ผู้แทนกระทรวง METI ให้ข้อมูลว่า การควบคุมการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ของประเทศญี่ปุ่นเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี ๒๐๐๕ (พ.ศ. ๒๕๔๘)

^๓ Article 48 Foreign Exchange and Foreign Trade Act

^๔ Article 25 Foreign Exchange and Foreign Trade Act

^๕ ด้วยข้อจำกัดด้านข้อมูลกฎหมายที่เป็นภาษาญี่ปุ่น ทำให้ไม่อาจตรวจสอบได้ว่าประเทศญี่ปุ่น สามารถปฏิบัติได้ครบถ้วนตามข้อมติฯ แล้วหรือไม่

^๖ คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติการค้าสินค้าที่เกี่ยวข้องกับ การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. .... แต่ในการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๖) เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมชื่อร่างพระราชบัญญัติเป็น “ร่างพระราชบัญญัติการควบคุมสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ขยาย อาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. ....”

การออกใบอนุญาตของประเทศญี่ปุ่นจะมี ๒ ลักษณะ คือ ใบอนุญาตรายครั้ง (Individual License) สำหรับผู้ประกอบการทั่วไป และใบอนุญาตแบบครอบคลุม (Bulk License) สำหรับผู้ประกอบการที่มีระบบการตรวจสอบภายในที่ดีที่เรียกว่า Internal Compliance Programme (ICP) ทั้งนี้ ใบอนุญาตแบบครอบคลุมจำแนกได้เป็น ๔ ประเภท คือ ๑) Bulk License สำหรับสินค้าเฉพาะรายการที่ส่งไปยังประเทศที่ METI ระบุว่ามีการควบคุมการส่งออกที่มีประสิทธิภาพ ๒) Special General Bulk License สำหรับผู้ส่งออกที่มีระบบตรวจสอบภายในและส่งออกสินค้าหลายรายการไปยังหลายประเทศ ๓) Special Bulk License สำหรับผู้ส่งออกที่มีระบบตรวจสอบภายในและส่งออกสินค้าเฉพาะรายการไปยังลูกค้าเฉพาะราย และ ๔) Special Bulk License for Overseas Subsidiaries สำหรับผู้ส่งออกที่มีระบบตรวจสอบภายใน และส่งออกสินค้าเฉพาะรายการไปยังบริษัทลูกในต่างประเทศ

สำหรับการควบคุมเทคโนโลยีโดยสถาบันการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น ทางปฏิบัติในปัจจุบันยังใช้ระบบ voluntary^๗ ผ่านระบบการตรวจสอบภายในที่ดีที่เรียกว่า Internal Compliance Programme (ICP) ข้างต้น โดยใช้ใบอนุญาตแบบครอบคลุมเป็นสิ่งจูงใจในการผลักดันให้สถาบันการศึกษาเข้าสู่ระบบการควบคุมนี้มากขึ้น แม้การควบคุมเทคโนโลยีของสถาบันการศึกษาจะมีความแตกต่างกัน แต่โดยทั่วไปจะมีจุดร่วมเกี่ยวกับการรับนักศึกษาเข้ารับการศึกษาร่วมวิจัยในหัวข้อเกี่ยวกับอาวุธและเทคโนโลยีที่อยู่ในบัญชีควบคุม และการส่งผลงานเทคโนโลยีออกไปยังต่างประเทศ ส่วนการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ (รวมถึงเทคโนโลยี) ไม่ว่าจะในวารสารหรือในเวทีการประชุมวิชาการต่าง ๆ หากการเผยแพร่นั้นมีลักษณะเป็นการทั่วไปที่สาธารณชนสามารถเข้าถึงได้ จะถือเป็นการเผยแพร่ผลงานวิชาการเพื่อประโยชน์สาธารณะที่จะไม่อยู่ภายใต้การควบคุมตามกฎหมายนี้

ข้อพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติการควบคุมสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. .... ได้กำหนดมาตรการควบคุมสินค้าโดยใช้ระบบอนุญาตเช่นเดียวกันสำหรับอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง อาวุธยุทธภัณฑ์ และสินค้าที่ใช้ได้สองทาง^๘ ซึ่งเป็นสินค้าที่มีพิสัยอันตรายสูงและอยู่ในบัญชีสินค้าที่จะต้องขอรับใบอนุญาตในการกระทำ “กิจกรรมควบคุม” ซึ่งได้แก่ การส่งออก การส่งกลับ การถ่ายลำ การผ่านแดน การเป็นนายหน้า และให้หมายความรวมถึง การดำเนินการใด ๆ เพื่อแพร่ขยายสินค้าที่เกี่ยวข้องกับอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง โดยบัญชีดังกล่าวจะมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งการใช้กลไกของระบบอนุญาตดังกล่าวมีความจำเป็นเพื่อให้สามารถตรวจสอบการเคลื่อนย้ายของอาวุธ อาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

^๗ แม้การควบคุมการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงของประเทศญี่ปุ่นจะเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี ๒๐๐๕ (พ.ศ. ๒๕๔๘) แต่จนถึงปัจจุบันสถาบันการศึกษาก็ยังไม่มีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมายอย่างครบถ้วน กระทรวง METI จึงยังมีได้ใช้มาตรการบังคับตามกฎหมายกับสถาบันการศึกษาและยังคงใช้ระบบ voluntary

^๘ ในมาตรา ๔ แห่งร่างพระราชบัญญัติฯ ให้กำหนดบทนิยามคำว่า “สินค้าที่ใช้ได้สองทาง” ไว้หมายความว่า “สินค้าที่นำไปใช้ได้ทั้งในทางพลเรือนและทางทหาร โดยสามารถนำไปใช้ออกแบบ พัฒนา ผลิต ใช้ ตัดแปลง จัดเก็บ หรือลำเลียงอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง หรือนำไปกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง”

ตลอดจนสินค้าที่ใช้ได้สองทาง ออกไปนอกราชอาณาจักร โดยมีกรมศุลกากรเป็นหน่วยปฏิบัติ และตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายเป็นหลัก นอกจากนี้ ในร่างพระราชบัญญัติฯ ยังได้กำหนดให้มีมาตรการรับรองสินค้าขึ้นอีกระบบหนึ่งเพิ่มเติมขึ้นจากระบบอนุญาตเพื่อมิให้เป็นการสร้างภาระแก่ภาคเอกชนและก่อหน้าที่แก่ภาครัฐในการดำเนินกระบวนการอนุญาตเกินสมควร โดยกลไกการรองรับสินค้าจะใช้สำหรับการตรวจสอบสินค้าที่ไม่อยู่ในบัญชีสินค้าที่จะต้องขอรับใบอนุญาต โดยผู้กระทำกิจกรรมควบคุมเป็นผู้มีหน้าที่รับรองความถูกต้องของข้อมูลเกี่ยวกับสินค้านั้นเอง ซึ่งหลักการดังกล่าวจึงเป็นไปในลักษณะเดียวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าและการแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศ (FEFTA) ของประเทศญี่ปุ่น

ในส่วนการออกใบอนุญาตของประเทศไทย จะมีการออกใบอนุญาตเป็น ๒ ลักษณะ เช่นเดียวกัน คือ ใบอนุญาตรายครั้ง ซึ่งอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศสามารถกำหนดเงื่อนไขการอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติได้ และใบอนุญาตแบบครอบคลุม สำหรับผู้ประกอบการที่มีระบบการตรวจสอบภายในที่ดี (Internal Compliance Programme (ICP)) ซึ่งระบบการตรวจสอบดังกล่าวจะต้องได้รับการตรวจสอบทุกระยะเวลาเพื่อให้ระบบการตรวจสอบยังคงมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

สำหรับการกำหนดมาตรการควบคุมแบบครอบคลุม (Catch-all control) นั้น แม้กฎหมายจะกำหนดให้มีกลไกการ “ขออนุญาต” ส่งออกซึ่งสินค้าควบคุม หรือกำหนดให้ “รับรอง” สินค้าในรายการที่กำหนดก็ตาม แต่การที่มาตรการจะต้องเป็นไปตามรายการสินค้าที่กำหนด ในขณะที่การนำสินค้าไปใช้อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี กรณีจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีกลไกการตรวจสอบถึง “การใช้” หรือ “ผู้ใช้” ที่แท้จริงซึ่งสินค้านั้นๆ เพื่อที่จะสามารถพิจารณาถึงความเสี่ยงที่จะมีขึ้นจากการเคลื่อนย้ายสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งกลไกนี้เป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบสินค้าที่มีประสิทธิภาพ เพราะวัตถุประสงค์สำคัญของการควบคุมการส่งออกสินค้า คือ การควบคุมความเสี่ยงในการนำสินค้าไปใช้ โดยเฉพาะสินค้าที่มีได้มีลักษณะเป็นอาวุธโดยสภาพ แต่อาจเป็นหรือเป็นส่วนหนึ่งของอาวุธโดยวิธีการใช้หรือศักยภาพของผู้นำสินค้านั้นๆ ดังกล่าวไปใช้

สำหรับการควบคุมเทคโนโลยีโดยสถาบันการศึกษาของประเทศไทย เมื่อพิจารณาผลกระทบด้านความพร้อมในการปฏิบัติของสถาบันการศึกษา ในมาตรา ๓ แห่งร่างพระราชบัญญัติฯ จึงได้กำหนดให้อาจกำหนดยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับแก่กิจกรรมควบคุมใดหรือแก่สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติหรือหน่วยงานอื่นใดได้ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามข้อเสนอของคณะกรรมการควบคุมสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ทั้งนี้ จะกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขสำหรับกิจกรรมควบคุมไว้ด้วยก็ได้

๓. ข้อยกเว้นการใช้บังคับกฎหมาย

ข้อยกเว้นประการหนึ่งในการใช้บังคับพระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าและการแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศ (FEFTA) คือ การยกเว้นการขออนุญาตในกรณีของใช้ติดตัวหรือเป็นสิ่งของที่มีมูลค่าไม่เกินที่อัตราที่กำหนด กล่าวคือ ในกรณีของอาวุธที่มีอนุภาพทำลายล้างสูงที่มีมูลค่าไม่เกินห้าแสนเยน และสินค้าสองทางที่มีมูลค่าไม่เกินหนึ่งล้านเยน อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าในกรณีใด ๆ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรม (Ministry of Economy, Trade and Industry; METI) อาจมีหนังสือแจ้งเพื่อให้มีการตรวจสอบสินค้าที่ได้รับยกเว้นดังกล่าวเพื่อให้ต้องปฏิบัติตามเพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายนี้ก็ได้

ข้อพิจารณา ข้อยกเว้นการใช้บังคับกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดไว้ชัดเจนโดยใช้มูลค่าของสินค้าเป็นเกณฑ์ แม้ว่าเกณฑ์มูลค่าอาจทำให้สินค้าบางอย่างไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมาย แต่เกณฑ์ในลักษณะนี้ทำให้การปฏิบัติตามกฎหมายมีความชัดเจน แน่นนอน และสะดวกต่อการปฏิบัติของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัติการควบคุมสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ขยายอาวุธที่มีอนุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. .... เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติฯ ไม่ปรากฏข้อยกเว้นการใช้บังคับไว้ เนื่องจากขอบเขตของบัญชีสินค้าที่ควบคุมและที่จะไม่ควบคุมจะออกโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา จึงทำให้ขอบเขตของกฎหมายของญี่ปุ่นมีความชัดเจนมากกว่า แต่กลไกในร่างพระราชบัญญัตินี้จะมีข้อได้เปรียบในเรื่องความคล่องตัวและความยืดหยุ่นในการปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์

๔. การกำหนดโทษ

พระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าและการแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศ (FEFTA) ของประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดบทกำหนดโทษทั้งทางอาญา (โทษจำคุกและปรับ) และทางปกครอง (กำหนดระยะเวลาห้ามส่งออกสินค้าและบริการ (เทคโนโลยี) การสั่งให้แก้ไขหรือปฏิบัติให้ถูกต้อง การกำหนดให้ต้องกระทำการหรืองดกระทำการ การเปิดเผยชื่อผู้ส่งออกที่ฝ่าฝืนกฎหมาย) ซึ่งการแก้ไขบทกำหนดโทษครั้งล่าสุดท้าย มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ โดยมีสาระสำคัญ คือ การปรับปรุงอัตราโทษให้เหมาะสมและเพิ่มจำนวนโทษปรับให้สูงขึ้น จากเดิมที่อัตราค่าปรับสำหรับบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลกำหนดไว้เท่ากัน คือ สิบล้านเยนหรือห้าเท่าของมูลค่าสินค้าสำหรับอาวุธที่มีอนุภาพทำลายล้างสูง เจ็ดล้านเยนหรือห้าเท่าของมูลค่าสินค้าสำหรับอาวุธทั่วไป และห้าล้านเยนหรือห้าเท่าของมูลค่าสินค้าสำหรับสินค้าทั่วไป เป็นการแยกอัตราค่าปรับของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลเป็นคนละอัตรากัน และปรับปรุงบทกำหนดโทษปรับทางอาญาให้สูงขึ้น กล่าวคือ กรณีความผิดเกี่ยวกับอาวุธที่มีอนุภาพทำลายล้างสูง กำหนดโทษปรับสามสิบล้านเยนหรือห้าเท่าของมูลค่าสินค้าสำหรับบุคคลธรรมดา และหนึ่งพันล้านเยนหรือห้าเท่าของมูลค่าสินค้าสำหรับนิติบุคคล กรณีความผิดเกี่ยวกับอาวุธทั่วไป กำหนดโทษปรับยี่สิบล้านเยนหรือห้าเท่าของมูลค่าสินค้าสำหรับบุคคลธรรมดา และเจ็ดร้อยล้านเยนหรือห้าเท่าของมูลค่าสินค้าสำหรับนิติบุคคล และกรณีสินค้าทั่วไป กำหนดโทษปรับสิบล้านเยนหรือห้าเท่าของมูลค่าสินค้าสำหรับบุคคลธรรมดา และห้าร้อยล้านเยนหรือห้าเท่าของมูลค่าสินค้าสำหรับนิติบุคคล

ข้อพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติการควบคุมสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. .... กำหนดโทษทั้งทางอาญาและทางปกครองเช่นเดียวกัน โดยในส่วนของบทกำหนดโทษอาญาที่กำหนดไว้ตามร่างพระราชบัญญัติฯ ในอัตราโทษจำคุกไม่เกินสิบปีหรือปรับไม่เกินสิบล้านบาทนั้น ถือว่ามีสัดส่วนของโทษที่สูงกว่ากฎหมายทั่วไป แต่เพื่อให้อัตราโทษได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดและเพื่อป้องปรามและลงโทษผู้ฝ่าฝืน ซึ่งสอดคล้องกับการปรับปรุงอัตราโทษของการฝ่าฝืนมาตรการควบคุมการส่งออกสินค้าของประเทศญี่ปุ่นโดยมีการปรับเพิ่มทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ โดยเฉพาะโทษปรับที่มีการขยายเพดานโทษขั้นสูงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ ร่างพระราชบัญญัติฯ ได้กำหนดให้อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศมีคำสั่งทางปกครองเพื่อพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต การระงับการรับรองหรือการดำเนินกิจกรรมที่ควบคุมเพื่อให้สามารถบังคับการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดได้ทันทีด้วย

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้กลไกการใช้บังคับกฎหมายบรรลุผลตามความมุ่งประสงค์ จำเป็นที่จะต้องมีการให้ข้อมูลที่ชัดเจนเพื่อสร้างความเข้าใจในขั้นตอนและกลไกแก่ภาคเอกชน การให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่ผู้ประกอบการ การประกาศกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการที่ชัดเจน การพิจารณาโดยเร็วของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานกำกับดูแลอย่างกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานปฏิบัติอย่างกรมศุลกากร กระทรวงการคลังด้วย
